

Kommuneplan

Samfunnsdelen 2020 – 2032

1. gangsbehandling FS 2.juni 2020 – KS 8.juni 2020

Innhold

Forord.....	3
Innledning.....	4
Kommunens overordnede planer	4
Planprosessen.....	4
Gjennomgående temaer	5
Visjon og hovedmål	6
Nasjonale forventninger.....	6
Utviklingstrekk.....	7
Demografiske forhold.....	7
Folkehelse.....	8
Utdanning og kompetanse	8
Næringsutvikling og arbeidsmarked.....	10
Fokusområder	13
Bo og leve	13
Strategier for bo og leve.....	17
Arbeid og kompetanse	18
Strategier for arbeid og kompetanse	20
Innovasjon og endring.....	22
Strategier for innovasjon og endring.....	24
Kommunale tjenester.....	25
Samfunnsikkerhet og beredskap	28
Langsiktig arealstrategi.....	28
Arealforvaltning.....	29
Stedsutvikling	30

Forord

Nå har du åpnet opp og leser starten på en av de viktigste oppgavene vi har i Grue kommune, det å lage gode langsiktige planer. Den viktigste er kommuneplan. En kommuneplan består av to deler, en arealdel og den som du har her nå; en samfunnsdel.

Den kan virke som mye lesing og mye slik som vi kanskje ser på som selvfølgeligheter. Men det finnes ikke mange selvfølgeligheter i et samfunn.

De fleste ting som skjer er fordi noen har tatt et valg. Noen har bestemt noe. Kanskje noe som skal skje i morgen, noe som skal skje i løpet av uka eller året?

Eller slik som med kommuneplan samfunnsdel som nettopp er en plan for hva vi ønsker med Grue kommune 2020-2032

Kommuneplan samfunnsdel er delt opp i 3 ulike fokusområder; «Bo og leve, Arbeid og kompetanse og Innovasjon og endring». Disse har igjen gjennomgående temaer som er; «Energi, miljø og klima, digitalisering, folkehelse og læring». Dette er viktig å ha i tankene gjennom hele gjennomlesingen. I tillegg beskrives en del tiltak og strategier for at vi skal kunne nå våre mål og fokusområder innenfor de gjennomgående temaene.

Vi har hatt åpent folkemøte om hva som er viktig for Grues innbyggere, vi har fått innspill fra elever ved Grue barne- og ungdomsskole, ulike fagområder av Grue kommunes ansatte, politiske partier, barne-/ungdomsråd, politiske utvalg, formannskap og kommunestyre.

Nå har vi et ferdig utkast som har gått til høring til deg som leser dette nå. En offentlig høring der vi på nytt ber om innspill fra så mange som mulig for et bredest mulig grunnlag for en god kommuneplan/samfunnsdel.

På den måte staker vi ut kurs nå, vi setter retningen og vil underveis kunne se i planen hvor vi er og hvor vi skal.

Derfor er oppfordringen min nå, les videre. Kom med innspill både om det du synes er bra og det du vil endre. På den måten lager vi dette sammen og kan være sikker på at vi møter framtiden med gode planer for nettopp du, vi.....oss alle sammen har vært med å påvirket, formet og medvirket til den planen vi skal styre etter.

Lykke til med videre lesning og på forhånd takk for dine tilbakemeldinger.

Sist og ikke minst

En riktig god sommer!

Ordfører Rune

Innledning

Samfunnsdelen viser hva kommunen skal fokusere på de neste 12 årene og hvilke strategier som er valgt for å nå målene. Planen omfatter både kommunen som organisasjon hvor tjenestene produseres og gruesamfunnet i sin helhet.

Kommunens overordnede planer

Kommuneplanen er kommunens overordnede planverktøy og viser ønsket utvikling i Grue, både som lokalsamfunn og kommuneadministrasjon, i et langsiktig perspektiv. Den gir rammer for virksomhetenes planer og tiltak, samt strategier og planer for bruk og vern av arealer i kommunen.

En samlet kommuneplan består av en langsiktig del som inneholder en samfunnsdel og en arealdel med tilhørende kart. Arealdelen i kommuneplanen er juridisk bindende, mens samfunnsdelen er retningsgivende for kommunens virksomhet. Planen skal ligge til grunn for kommunens øvrige planer og følges opp med en handlingsdel som er økonomiplan og årsbudsjett.

Kommuneplanens samfunnsdel tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk og er juridisk bindende. Arealdelen angir hovedtrekkene for arealdisponeringen, samt rammer og betingelser for nye tiltak. I arealdelen angis også hvilke hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene.

I henhold til kommuneloven skal det hvert år vedtas en økonomiplan som minst skal omfatte de fire neste budsjettår. Økonomiplanen skal utledes av en rullert kommuneplan og kan være kommuneplanens handlingsdel, jfr. Kommunelovens §§ 14-2 – 14-4. I denne planen benyttes økonomiplanen som handlingsdel.

Planprosessen

Arbeidet med revidering av kommuneplanens samfunnsdel startet opp høsten 2017. Forslag til planprogram ble vedtatt høsten 2018. På grunn av vakanser i kommunens administrative ledelse ble det forsinkelse i revideringsarbeidet og dette avsluttes høsten 2020.

For å gjennomføre rullering/revidering av kommuneplanens samfunnsdel mest mulig uten innleid bistand har det vært hensiktsmessig å benytte faste politiske og administrative organer i styring og gjennomføring av planprosessen.

Kommunedirektørens strategisk ledergruppe har vedtatt administrativ organisering, prosess og ressursbruk. I tillegg har kommunalsjefer og personalsjef ledet hver sin arbeidsgruppe innenfor de fokusområdene som ble vedtatt i planprogrammet. Arbeidsgruppene har utarbeidet kunnskapsgrunnlaget for det politiske arbeidet.

Formannskapet er kommunens planutvalg og fremmer innstilling av revidert samfunnsdel til kommunestyret. De politiske utvalgene har gitt innspill om strategier og prioriteringer i revidert samfunnsdel.

Elever ved Grue barne- og ungdomsskole har deltatt i arbeidet og drøftet spørsmål som er stilt i planprogrammet. Deres bidrag er tatt med i utforming av teksten i samfunnsdelen. Barne – og ungdomsrådet har vært operativt først på slutten av planperioden, og deltar derfor kun i høringen.

Gjennomgående temaer

For å ivareta framtidige utfordringer for Gruesamfunnet er det valgt ut fire temaer som skal være gjennomgående i samfunnsdelen. Disse skal konkretiseres for gjennomføring i handlingsplanen og vises i praktisk handling i all kommunal virksomhet.

De gjennomgående temaene er :

- Energi, klima og miljø
- Digitalisering
- Folkehelse
- Læring

Med en verdensomspennende satsing for å bedre situasjonen innenfor området **energi, klima og miljø** vil vi som forvalter deler av det grønneste området i Norge sikre at dette temaet preger vår samfunnsplanlegging framover. Grue kommune skal bidra til å nå FNs bærekraftsmål gjennom styringssystemer, planer og tiltak.

Økt digitalisering vil prege utviklingen framover. Derfor vil kommunen tilrettelegge for en infrastruktur som imøtekommer innbyggernes, næringenes og det offentliges behov, og bidra til økt digital kompetanse og økt bruk av digitale tjenester.

Folkehelsetilstanden preger kommunen i stor grad, kulturelt, økonomisk og sosialt. Folkehelse er derfor et gjennomgående tema som skal hensyntas i kommunens planlegging og tiltak.

Læring kan i tillegg til skole og undervisning også forstås ved at mennesker, grupper og organisasjoner utvikler seg og skaper varig forandring ved å erfare, kopiere andre, tilegne seg ferdigheter, kunnskap og prøve ut nye ting. For å utvikle kommunen i ønsket retning, for å håndtere omgivelser i stadig forandring og bli bedre, skal det settes fokus på læring på alle nivåer.

I tillegg vil FN's bærekraftsmål legges til grunn for all vår planlegging:

FN's bærekraftsmål, <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal> er en felles plan for alle verdens land for hvordan vi kan utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng, noe som innebærer at vi må tenke helhetlig når vi skal løse framtidens utfordringer. Den norske regjering har sluttet seg til bærekraftsmålene, og det er viktig at disse målene også blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen i vår kommune.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Grue kommune skal bidra i arbeidet med å nå bærekraftsmålene og i kommuneplanen for perioden 2020 – 2032 vil det bli satt fokus på følgende mål :

Mål 1. Utrydde fattigdom

Mål 3. God helse

Mål 4. God utdanning

Mål 7. Ren energi for alle

Mål 9. Innovasjon og infrastruktur

Mål 11. Bærekraftige byer og samfunn

Mål 12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål 17. Samarbeid for å nå målene.

I første del av planperioden vil arbeid med mål 3, 4, 9 og 17 prioriteres.

Visjon og hovedmål

Grue kommunes visjon er «**Livskraftig og levende**».

Visjonen ble skapt gjennom bred involvering av befolkning, politikere, ansatte og administrasjon og gir assosiasjoner til entusiasme, livsglede og bærekraft. Visjonen samsvarer også med det som er ønsket retning for samfunnsutviklingen i Grue, og denne planen skal bidra til at vi nærmer oss målet.

Nasjonale forventninger

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023 ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019. Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer og forventer at disse hensyntas i den kommunale planleggingen:

- Å skape et bærekraftig velferdsamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

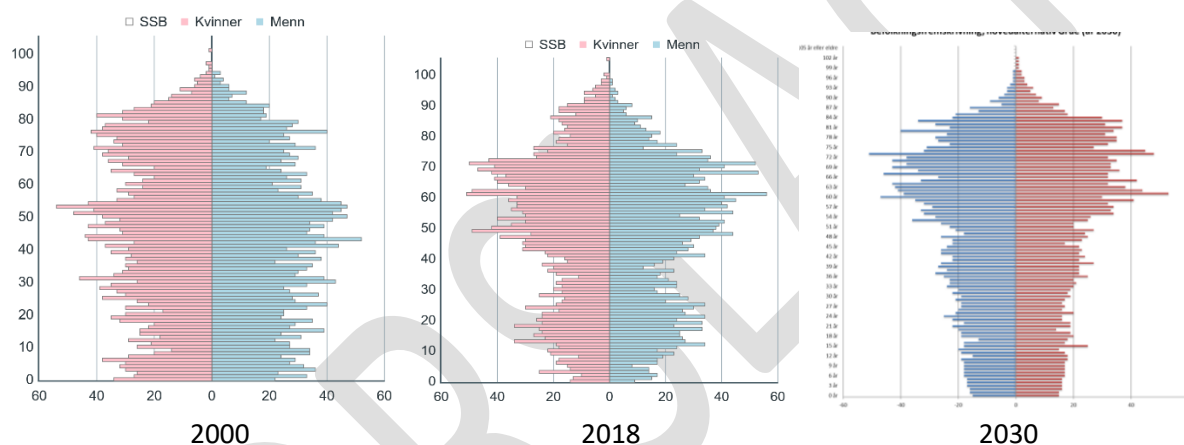
De nasjonale forventningene er vurdert inn under fokusområdene og under tema kommunale tjenester.

Utviklingstrekk

Demografiske forhold

De demografiske forholdene som blant annet handler om utvikling i befolkningen når det gjelder fødsler, kjønn, sivilstand, utdanning, aldring og død er viktig å ha kunnskap om for å kunne planlegge det framtidige tilbudet innen barnehage, skole, boligområder, eldreomsorg o.l.

Den 1.1.2020 hadde Grue kommune 4612 innbyggere. Antall innbyggere reduseres stadig og den store utfordringen framover vil være alderssammensetningen i befolkningen og det som kalles aldersbæreevne.

Fordeling av befolkningen i kjønn og alder i 2000, 2018 og fremskrevet befolkningsutvikling for 2030 viser den ujevne aldersfordelingen i befolkningen de kommende 20 årene.

Fram mot 2030 vil alle aldersgrupper reduseres, med unntak av 67 år og eldre som øker. I perioden 2016 til 2030 øker antall innbyggere i aldersgruppen 67 år og eldre med 30 %. Økningen skjer særlig fra 2020. Antall personer i yrkesaktiv alder (20-66 år) reduseres. Dette innebærer at det i 2016 var 2,5 innbyggerer over 67 år og eldre per innbygger i yrkesaktiv alder, og at dette forholdstallet vil bli redusert til 1,6 i 2030. I resten av landet ser vi også en slik reduksjon, men Grue kommune ligger betydelig lavere.

Barnetallet i Grue er kraftig redusert fra 2010. Grue barne- og Ungdomskole hadde i 2010/11 til sammen 563 elever fra 1. – 10. trinn i 2019/20 er det til sammen 381 elever.

Befolkningsutviklingen skyldes i hovedsak et vedvarende fødselsunderskudd. Det fødes årlig færre enn det dør. Andre faktorer er at kvinner er eldre som førstegangsfødende, de føder færre barn og i tillegg er det en betydelig nedgang i antall kvinner i fertil alder i vår kommune.

Grues befolkning har god plass og kun 27 % av innbyggerne er bosatt i tettbygd strøk. På landsbasis er tilsvarende andel 82 %. Dette plasserer Grue som den 60. mest spredtbygde kommunen i Norge og den mest spredtbygde kommunen i Kongsvingerregionen.

For tettstedet Kirkenær og boligfeltene på Grinder og Namnå, samt husstandene langs RV2, anslår en at ca. 40 % av innbyggerne i Grue bor i nærheten av offentlig kommunikasjon.

Utviklingen av den digitale infrastrukturen pågår og i løpet av mai 2020 vil ca. 72% av husstandene i Grue har tilbud om fiber. Dette er en radikal utvikling fra 2017 når utbyggingsprosjektene startet og andelen husstander med fiber var mindre enn 10 %.

Folkehelse

Det foreligger et omfattende tall- og statistikk materialet om helsetilstanden i befolkningen, og folkehelseutfordringene er tilsvarende i hele Glåmdalsregionen med enkelte variasjoner.

I Grue knytter levekårsutfordringene seg til lave inntekter, lavt utdanningsnivå og helseutfordringer som gir utenforskap når det gjelder arbeidsliv. Ca 15 % av barna i Grue vokser opp i en familie med økonomiske og sosiale- og helsemessige utfordringer. Antall barn og unge i familier med slike utfordringer har økt samtidig med at barnetallet går ned. Grue har en høyere andel barn i barnevernet enn i sammenlignbare kommuner og kostnaden per barn som omfattes av omsorg utenfor hjemmet svært høy.

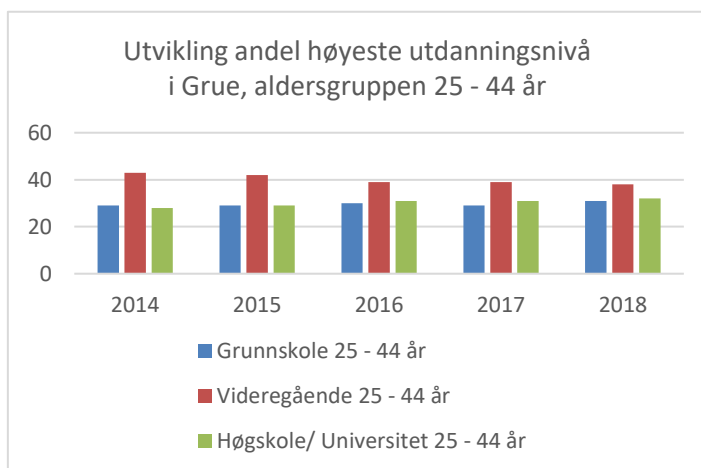
I perioden 2011 til 2018 er andelen uføre i aldersgruppen 18 – 44 år doblet.

Seniortiltak for økt aktivitet og sosialt felleskap er gjennomført i regi av kommunen, med svært gode erfaringer i perioden 2017 – 2018. Tiltaket ble gjennomført med statlige tilskudd.

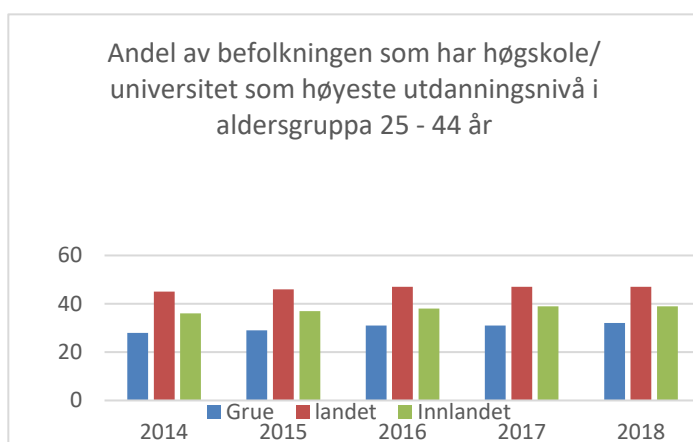
Utdanning og kompetanse

Kunnskap er en viktig faktor for å sikre en god framtid, både for det enkelte mennesket og for samfunnet. For den enkelte bidrar utdanning til å øke personens livskvalitet og mestring i livet. Folkehelsestatistikk og forskning viser at et lavt utdanningsnivå henger sammen med lavere deltakelse i arbeidslivet, og større risiko for svekket helse og arbeidsuførhet.

Kompetanse er ofte knyttet mot utdanning, men utdanningstatistikk forteller bare delvis hvilke kompetanse som finnes i befolkningen, ettersom høyere utdanning i statistikk omhandler akademisk utdanning. Gjennom praktisk arbeid, uformell utdanning og erfaringer i livet har alle en realkompetanse som ikke måles eller synliggjøres i statistikk. Arbeidsmarkedet i vår kommune har få bedrifter som etterspør høyere akademisk utdanning, noe som fører til at de som tar slik utdanning i stor grad velger å ta arbeid og bosette seg andre steder, og som gjør utslag på utdanningsstatistikken. En må derfor ta dette med når en leser utdanningsstatistikken ut fra det arbeidsmarkedet som er tilgjengelig, og den kompetansen som etterspørres i arbeidsregionen.

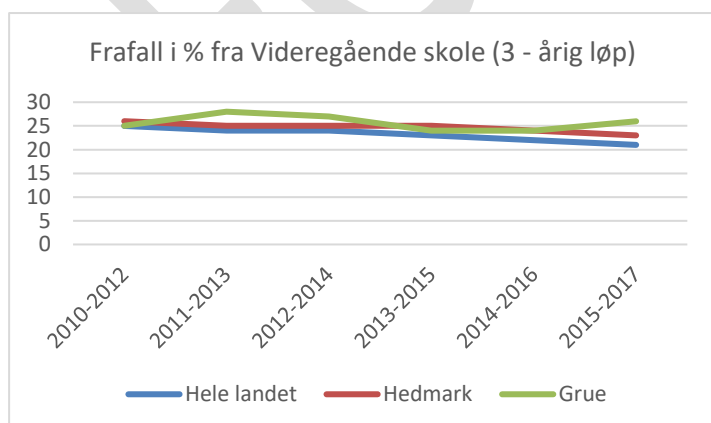

30 % av befolkningen i aldersgruppen 25 – 44 år i Grue har grunnskole som høyeste utdanningsnivå. Det har vært en svak økning i årene 2014 – 2018. Gruppen som har videregående skole som høyeste utdanningsnivå har i samme periode en svak nedgang fra ca 42% til 38 %. Gruppen som har høgskole og universitetsutdanning har en svak stigning fra 29% til 31 %.

Sammelignet med Innlandet Fylke og hele landet, har Grue en del lavere andel av befolknings-gruppa 25 – 44 år med høgskole- og universitetsutdanning.

For å sikre enkeltpersoners livkvalitet og muligheter i samfunnet er gjennomføring av videregående utdanning en viktig faktor. Det er derfor viktig å overvåke tall for frafall i videregående skole og arbeide aktivt for å redusere dette tallet. Det foreligger ikke oppdaterte opplysninger etter 2017.

Figuren viser en fallende tendens i Hedmark og landet. I Grue er det noe høyere frafall og større variasjon på de ulike kullene. Dette måler 3 års løp.

Næringsutvikling og arbeidsmarked

Arbeidsmarkedet for Grues innbyggere er i hovedsak i egen kommune, men det foregår også daglig arbeidspendling ut og inn av kommunen.

2017 Pendling i Kongsvinger regionen		Syssestte etter arbeidsted og bostedkommune						Syssestte med arbeidsted i regionen
Bosted arbeidstaker	Kongsvinger	Nord Odal	Sør Odal	Eidskog	Grue	Åsnes		
Kongsvinger	5 569	71	342	192	166	41	6 381	
Nord Odal	195	1 191	230	2	5	2	1 625	
Sør Odal	685	145	1 498	19	13	9	2 369	
Eidskog	747	10	52	1 520	16	3	2 348	
Grue	333	5	13	11	1 268	183	1 813	
Åsnes	196	1	8	4	241	1 998	2 448	
Våler	-	-	-	-	-	-	-	
Oslo/akershus	489	105	250	74	36	57	1 011	
Hedmark (utenfor Regionen)	120	66	25	8	79	387	685	
Andre steder	131	41	29	40	24	52	317	
Sum arb.plasser 2017	8 465	1 635	2 447	1 870	1 848	2 732	18 997	

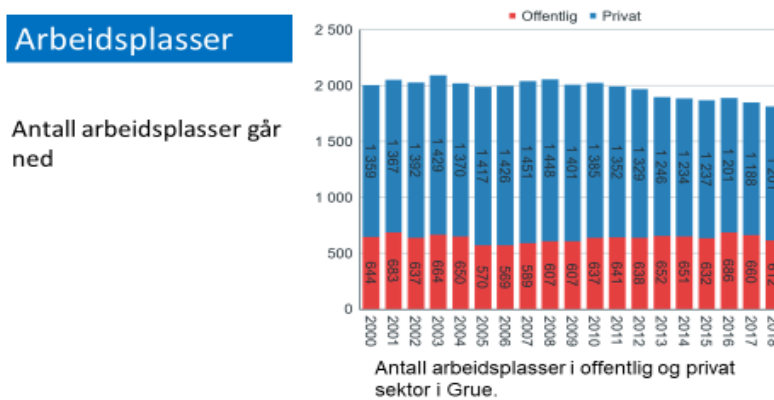
En positiv utvikling innen arbeidsmarkedet er viktig for utvikling av kommunen og regionen. Det skaper tilflytting og optimisme. I 2016 utviklet Kongsvingerregionen en felles næringsstrategi hvor hovedmålet er å skape vekst i antall arbeidsplasser, i næringslivets produktivitet, samt i offentlige og private investeringer i regionen. Bakgrunnen var tap av arbeidsplasser over tid og en framskrivning som viste at regionen ville tape flere tusen arbeidsplasser mot 2040 om ikke regionen tok grep.

En offensiv omstilling i regionen har bidratt til arbeidsplassvekst. Kongsvingerregionen hadde i 2018 en sterkere vekst enn landsgjennomsnittet og kan nå vise at:

- Regionen har gått fra lavere næringsattraktivitet til høyere attraktivitet enn landet for øvrig.
- Regionen har en sterk industri og er en av Norges sterkeste industriklynger med 9,5 mrd i omsetning og mange bedrifter med internasjonalt marked.
- Det jobbes med vekstprosjekter i hele regionen. Her finnes landets største skogregion med potensiale for tredoblet vekst ved hjelp av økt industrialisering og Norges største bygg-og anleggsklynge med Osloregionen som nærmarked.
- Godsknutepunkt som tilrettelegger for effektiv og bærekraftig transport.
- Regionen har etablert et unikt samarbeid preget av høy tillit og har næringsvennlige kommuner med tilbud om næringsstomter og støtte til næringsetablering.
- Høgskolen Innlandet har styrket sin satsning i Kongsvinger innen blant annet digitalisering og bærekraftsøkonomi.

Siden år 2000 er det blitt 9 % færre arbeidsplasser i Grue. Grue har hatt 24% svakere utvikling i arbeidsplasser enn resten av landet. Bransjesammensetningen har betydning for veksten i næringslivet. I Grue har denne effekten vært negativ de siste årene. Oljeskyggen har vært et begrep som kan forklare deler av utviklingen. Fra 2016 har imidlertid næringsattraktiviteten økt i Grue.

Telemarksforskning har laget denne oversikten over arbeidsplassutviklingen i Grue de siste 20 år:

<http://regionaleanalyser.no/report/>

Grue er en viktig del av arbeidsmarkedet i Kongsvingerregionen og det er særlig tre næringer hvor kommunen skiller seg ut positivt i nasjonal sammenheng:

Landbruket. Grue har et totalt areal på ca 837.000 daa, hvorav ca 616.000 daa er produktiv skog (ca 74 %), ca 64.900 daa dyrka jord og ca 1.400 daa innmarksbeite. Nasjonalt er Glåmdalen en betydelig skogregion og har sammen med Elverum en avvirkning som tilsvarer kystskogbrukets samlede avvirkning.

Grue er størst i landet innen potetproduksjon og står sammen med resten av regionen for om lag en fjerdedel av landets potetproduksjon. Korn og øvrig grønnsaksproduksjon er også viktig for regionen.

Som konsekvens av at Grue ligger innenfor forvaltningssona for ulv, har dette ført til bortfall av den utmarksbaserte saueproduksjonen og reduksjon av jakt som næringsgrunnlag.

I 2019 arbeidet ca. 9,5 % av sysselsatte i landbruket i Grue. I 2008 var denne andelen 11,6 %. Dette er en betydelig nedgang samtidig som det er et stort potensial for vekst og utvikling innen primærnæringen.

Industrien og spesielt treindustrien kan vise til en sterk vekst i Grue de siste par årene. Treindustrien sysselsetter til sammen ca. 175 ansatte, en økning på 6 % de siste to årene. Foredling av grønne råvarer er regionens satsingsområde og treindustrien vil være en viktig aktør i arbeidet med å finne bærekraftige løsninger.

Kommunen eier egen råvarebase (skog) og egen industripark (Næringsbygg, næringstomter og aksjer i Grue Næringssselskap AS).

Kommunens geografiske beliggenheten er fordelaktig med nærhet til aksene Oslo -Stockholm (vei, jernbane og fiber) , nærhet til fremtidig nasjonalt godsknutepunkt på jernbane sør for Roverud og kort vei til Oslo lufthavn Gardermoen. I tillegg går Solørbanen og RV20 gjennom kommunen.

Det finnes tilgang på næringstomter inntil eksisterende industri for eventuell ekspansjon og utvikling av eksisterende bedrifter eller innovasjon og nyetableringer.

Turisme og overnattingsbedrifter

Grue er en viktig reiselivskommune i Innlandet, med 767 hytter/fritidsboliger, fem overnattingssteder og flere hoteller enn noen av de andre kommunene i regionen.

Med blant annet tilgang til kortreist mat, frisk luft, milevis med skogsbilveier for sykkelturister og flotte sjøer for fisking og bading ligger det mange muligheter for kortere eller lengre besøk kun en kort reisevei fra Osloregionen.

En aktiv satsing på næringsutvikling med bakgrunn i kvaliteter som ligger i både naturen og kulturen vil bidra til vekst og å sikre bærekraft. Opplevelsesnæring, reiseliv og ringvirkninger av økt satsing på fritidsbebyggelse vil kunne generere levevei for nye generasjoner.

I Grue er det over 50 % av kommunens areal som betegnes som Finnskogen, nærmere angitt som Grue Finnskog. Finnskogen har i nasjonal sammenheng en særegen rolle på bakgrunn av den skogfinske innvandringen fra Finland på 1600 – tallet og bosetting av skogfinner som nå er definert som en nasjonal minoritet. Her finnes kulturminner i form av bosettinger og bygninger. Musikk- og runetradisjon, mat- og andre kulturtradisjoner fra den skogfinske kulturen har overlevd og holdes i hevd på Finnskogen. Svullrya, Finnskogens hovedstad på norsk side, er årlig sentrum for store kulturarrangementer som bygger på den særegne historien og tradisjonen.

Naturen på Finnskogen preges av skogkledde berg og åser, myrer, sjøer og tjern. Sammen med den spennende historien skaper dette følelsen av mystikk og trolsk stemning, slik mange assosierer med Finnskogen. Området har et stort potensial knyttet til ren natur, stillhet, friluftsliv og rekreasjon, i tillegg til den historiske og kulturelle tradisjonen. Når bærekraft, autentiske opplevelser og økoturisme ansees som fremtidens vinnere innen reiselivet i Norge, kan mulighetene som finnes i vår kommune bli særlig attraktive i framtiden.

Finnskogen Natur- & Kulturpark og Norsk Skogfinsk Museum er viktige aktører for næringslivsutvikling innen dette område.

Fokusområder

Bo og leve

Grue skal være ei bygd hvor innbyggerne trives og hvor kommunens kvaliteter og muligheter benyttes. Her er det gode muligheter for å bo romslig, med lave boligpriser, trygge oppvekst vilkår, og med lavere stressnivå enn i bynære strøk. I tillegg til nærhet til natur som gir mulighet til jakt, fiske, trening, rekreasjon og friluftsliv har kommunen også en spennende historie og et aktivt og levende kulturliv. Disse kvalitetene vi vil bygge videre på i utvikling av Gruesamfunnet og for å håndtere utfordringene som møter oss i framtida.

Bostruktur

Det er et mål å kunne tilby ulike typer boligområder i kommunen, med mulighet for å bo sentrumnært med kort veg til arbeid, skole og andre tjenester, eller mer spredtbygd med muligheter til å ha dyr og å dyrke egne grønnsaker. Det er derfor viktig at kommunen opprettholder levende grender samtidig som handel- og servicesenteret Kirkenær blir styrket.

Kommunen vil ha en rolle i utvikling av boligtilbud som har en sosial profil både når det gjelder eie- og leiemarked. Dette vil bli ivaretatt gjennom kommunens boligpolitiske handlingsplan. Det skal også tilstrebes kort saksbehandlingstid for byggesøknader.

I framtida må boligbygging og bostruktur sikre klimagevinster i måten man bygger og etablerer bomiljøer og boliger. Dette innebærer at all boligbygging tar hensyn til flomfare og jordvern. Det innebærer også å utvikle infrastruktur og plattformer for fiber til husstander og næringsbygg.

Miljøhensyn handler også om tilgang til offentlig kommunikasjon. Innbyggere langs RV 2 og fv 210 på vestsida av Glomma har tilgang til offentlig kommunikasjon. Et offentlig transport tilbud med øst – vest – forbindelse vil øke denne tilgangen.

Miljøfaktorer

Grue kommune har mange og store vannområder, det er viktig med overvåkning, planer og tiltak for å unngå forurensning av disse vannområdene.

God risikovurdering og beredskap både for vann, skogbrann, vei, bane, industri og andre trusler gir trygghet for innbyggerne og bidra til gode bo- og levevilkår.

Kunst og kultur

Kunst og kultur er av stor betydning for lokalsamfunn og folks liv og gir mulighet til å bidra, få og gi opplevelser og møte andre mennesker. På denne arenaen utvikles identitet, kreativitet og opplevelse av tilhørighet. Slik er kultursektoren en svært viktig faktor for å sikre god folkehelsen. Grue kommune drifter et basistilbud av kultur og informasjon ved Grue folkebibliotek. Lokalene i rådhuset skaper nærhet og aktivitet for skolebarn og besøk fra barnehager, samt et tilbud til lokalbefolkningen for øvrig. Biblioteket har også egne arrangerer med kulturinnslag, formidling av kultuhistorie, litteratur, og innslag av samfunnsaktuelle tema. Med økende besøkstall er dette tiltak som skal prioriteres også i framtida.

Kommunens øvrige kulturtilbudet omfatter drift av lokaler for kino, sceneforestillinger og idrett ved Rådhuset og Gruehallen. I tillegg er det tre kommunalt eide samfunnsaler i grendene driftet for utleie til kultur, idrett og mosjon.

Grue har også et rikt og aktivt kulturliv basert på frivillig innsats og det er årlig mange og godt besøkte arrangementer. Til eksempel Grueturneringen, Finnskogdagene, Finnskogutstillingen og St.Hans på Kirkenær, som presenterer bygda på en særlig god måte. I tillegg har kommunen mange profesjonelle kunstnere/kulturarbeidere som bidrar til et levende kulturliv.

Kulturminneplanen skal sikre ivaretagelsen og forvaltningen av viktige kulturminner i kommunen. Denne skal revideres høsten 2020 og bidra til å sikre hvordan kulturminner etter vikingene, skogfinner, kirkebrannen i 1822 og skogbrukshistorien skal ivaretas.

Møteplasser, friluftsliv, mosjon og idrett

Møteplasser er viktig som helsefremmende tiltak i lokalsamfunn og grender. For de som har bodd lenge i kommunen og har et stort nettverk av familie og venner er det enkelt å vite hvor en skal gå for å få sosialt samvær. Vi har imidlertid mange som flytter hit uten slike nettverk og forbindelser. For at våre nye innbyggere skal trives i Grue er det viktig at de føler seg velkomne og inkluderes i vennemiljøer og organisasjonsliv i bygda.

En tilrettelegging for og stimulering av ikke-kommersielle møteplasser som Grue Frivilligsentral, Knutepunkt og Møteplassen er viktige tiltak slik at mennesker kan møtes uten økonomiske krav for deltakelse. I kommunen er det dessuten registrert 93 frivillige lag og foreninger som tilbyr ulike aktiviteter og tilbud.

Bomiljøene i Grue kjennetegnes av sin nærhet til store friluftsliv-, natur- og vannområder, ressurser som styrker kommunens særpreg og identitet, og som bidrar til et godt bomiljø. Grue kommune har i samarbeid med frivillige lag og foreninger tilrettelagt for turer og mosjon gjennom bl a Toppturer og Rundeløyper i nærområdet til de ulike grendene. Flere av turstiene i Grue ligger nå registrert på UT.no med kart og beskrivelse.

Gruehallen er et samlingspunkt spesielt for barne, unge og familier som er knyttet til idrettsmiljøet. I tillegg finnes det ulike treningstilbud i samfunnsalene, og i fire treningssentre.

Med et godt utbygd veinett/ skogsbilveier er det gode muligheter for sykkeltureturer. Fire sykkeløyper er merket og beskrevet i brosjyrer og tilgjengelig på UT.no.

Ved gode snøforhold er det mange mil med oppkjørte skiløyper i Grue. Idrettslag, skiforeninger og enkeltpersoner gjør en betydelig innsats med løypekjøring. Dette genererer mye positiv mosjon og aktivitet for befolkningen, hytteturister og besøkende. Lysløyper finnes på Svullrya, Kirkenær, Refset, Grunder og Namnå.

BUA – tiltak med utlån av sports- og aktivitetsutstyr ble etablert i 2019 og skal bidra til økt inkludering, fysisk helse, aktivitet og samhandling for barn, unge og barnefamilier.

Oppvekst i Grue

Gode oppvekstvilkår for barn og unge er viktig for å være en god bokommune. Gode oppvekstvilkår forutsetter at tidlig innsats, systematisk forebyggingsarbeid og godt og trygt læringsmiljø er sikret i tjenestene.

Den store nedgangen i barnetallet påvirker økonomien og krever fleksibilitet og kontinuerlige endringer for å kunne drifte gode tilbud som barnehager, skole og SFO. Det samme gjelder også drift av fritidstilbud for uorganiserte barn og unge.

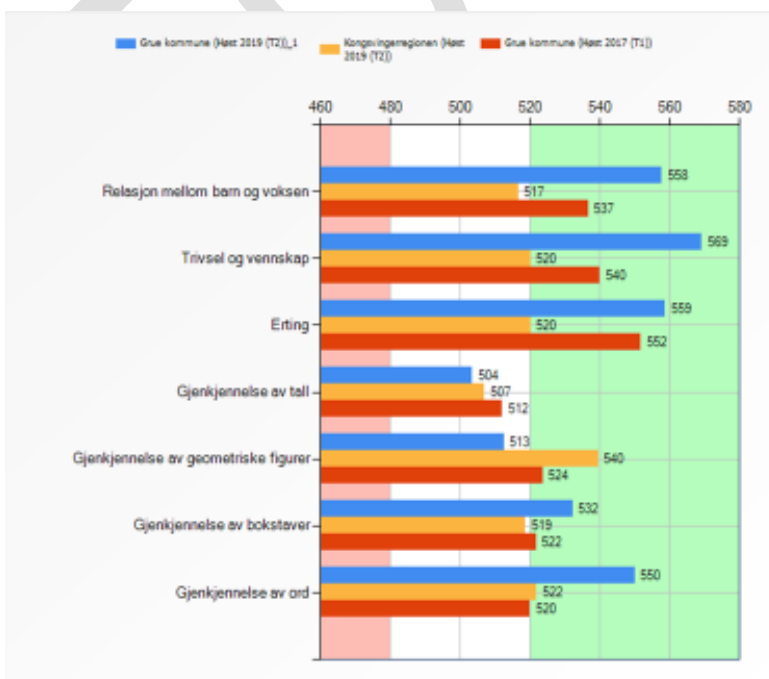
Systematisk forebygging og støtte er viktig for å styrke barn og familier til å mestre livet på en god måte. Forebygging og tidlig innsats er et prioritert område, og det må arbeides for ordninger som motvirker fattigdom. Den forebyggende innsatsen skal gjennomføres i tråd med planen «Samordning av tiltak og tjenester for barn og unge i Grue».

Utvikling av kvalitet i barnehager og grunnskole

Grue deltar i Kultur for Læring i Hedmark, et forbedrings- og innovasjonsarbeid der alle grunnskoler (2016-2020) og barnehager (2017-2021) i tidligere Hedmark Fylke deltar med mål om forbedret pedagogisk praksis. I Grue har hovedfokus vært på språkarbeid under overskriften «Kompetanse for språk i vekst».

I Kultur for læring skal alle samhandle om barns oppvekst slik at den samlede kompetansen og kapasiteten bygges og forbedres. Ved bruk av pedagogisk analyse settes det fokus på problemstillinger og innsatsområder det skal arbeides med. Denne arbeidsformen skal være en strategi i alt framtidig arbeid innen oppvekst.

Barnehagene i Grue skårer høyt på hvordan barn og foreldre opplever kvalitet, sammenlignet med andre kommuner i regionene. Dette handler om læringsmiljø, sosialt miljø, språk – og begrepsutvikling, samt foreldrenes opplevelse av informasjon, kommunikasjon og barnehagens aktiviteter.

Figuren viser resultater for hva barn 4 – 6 år har svart i Grue 2019 (T2) og 2017 (T1) sammenlignet med gjennomsnittelige resultater for alle kommunene i Kongsvinger regionen.

Kartlegginger ved skolen i 2016 og 2018 viser at Grue skårer relativt godt sammenlignet med kommunene i regionen på mange faktorer. Forbedringsområdene handler om elevenes mestring i fagene. Dette følges også gjennom nasjonale prøver som over en 5 års periode viser en positiv tendens for mestring i lesing, regning og engelsk. Kartleggingene og de nasjonale prøvene viser at det er bekymringsfull forskjell på resultater for gutter sett i forhold til jentenes resultater.

Et aldersvennlig samfunn

Den store og økende andelen innbyggere over 67 år er gjeldende i hele landet og i hele den vestlige verden. Dette er innbyggere med mange ressurser som ønsker å være selvhjulpne og å bidra og være aktive i samfunnet. Det er derfor viktig å skape et aldersvennlig samfunn hvor det legges vekt på å beholde en god helse, tilrettelegging av transport, tilrettelagging i lokalsamfunnet, styrket frivillighet, åpenhet i arbeidslivet og trygghet i lokalsamfunnet. Dette skal Grue kommune bidra til i sin planlegging. Det forutsetter at de generelle velferdsordningene fungerer godt og at det er en samordnet med innsats mellom kommunale, private og frivillige instanser.

Hovedandelen eldre, ca 90 %, bor utenfor institusjon. Ved å samarbeide med organisasjoner som Eldres venner og Pensjonistforeningen vil en ha mulighet til å arbeide forebyggende slik at flest mulig kan klare seg selv lengst mulig.

Økningen av andelen eldre medfører at kommunen må effektivisere og endre driften i årene som kommer. For å få til dette må det utvikles gode velferdsteknologiske løsninger, som kan bidra til at innbyggerne kan bo lengre i eget hjem, får forlenget god livskvalitet og redusert behov for bistand fra helsepersonell. Med dette blir det en økt satsing på innbyggernes egne ressurser og befolkningens ønske om selvstendighet og mestring av egen hverdag.

For å lykkes med innføring av velferdsteknologiske løsninger er det nødvendig å utarbeide en samlet plan med en tydelig strategi for dette området, og i den forbindelse involvere brukere.

Folkehelse

Alle har i utgangspunktet ansvar for å ta vare på egen helse og det offentlige hjelpeapparatet skal bidra med helsehjelp når det er nødvendig. Kunnskap om livsstilenes innvirkning på helse er i hovedsak god, men det er allikevel en del som ikke prioriterer de sunne levevanene. Som forebyggende tiltak skal Grue kommune bidra til å fremme gunstige levevaner hos barn og ungdom.

Grue har felles folkehelseutfordringer med de andre kommunene i Kongsvingerregionen. Dette taler for at kommunene via regionrådet bør samarbeide om å finne felles løsninger på dette området. Med flere negative folkehelsefaktorer i befolkningen er det behov for analysekompetanse som kan vurdere faktagrunnlaget før en igangsetter eventuelle tiltak. Et felles tiltak kan være å tilsette en person med slik kompetanse.

Et arbeid for god folkehelse må foregå i hele samfunnet og i samarbeid mellom ulike instanser. Med et høyt antall sysselsatt i landbruket og industrien vil det være relevant å inngå samarbeid med bedriftseiere og interesseorganisasjoner for å forebygge uhelse.

Infrastruktur – digitalisering

Behov for fiber /bredbånd er stort og vil være økende i fremtiden. Mulighetene er mange når infrastrukturen er bygd ut både for utbygging av offentlige tjenester, studie- og jobbmuligheter hjemmefra og velferdsteknologi for innbyggere med hjelpebehov. En fortsatt systematisk og målrettet innsats for å nå det nasjonale målet om 90 % fiberdekning pågår fortsatt og er viktig for utviklingen av Grue kommune.

Med erfaringer fra koronakrisen våren 2020 har behovet for godt fiber/bredbåndstilbud kommet tydelig fram. Når alle skal oppholde seg i eget hjem og gjennomføre skolearbeid, arbeid og benytte hjelpetjenester via nettet, ser en hvor viktig det er med god digital infrastruktur.

For deler av den eldre befolkningen er bredbånd mer ukjent. Informasjon og kunnskap om hvordan fiber/bredbåndstilknytning i eget hus kan bidra til å forenkle deres hverdag og øke muligheten for å kunne bo lenger hjemme, kan endre dette. Å øke befolkningens digitale kompetanse, vil være en viktig del av utbyggingsarbeidet i kommunen.

Strategier for bo og leve

For å utvikle Grue kommune til å bli en god kommune å bo og leve velger vi å prioritere følgende strategier:

1. Bygge ut fiber/bredbåndstilbud til 90% av husstandene i kommunen.
2. Initiere samarbeid i Kongsvingerregionen for å forbedre fokehelsesituasjonen i befolkningen.
3. Utvikle velferdsteknologiske løsninger etter en helhetlig plan.
4. Igangsette grenderåd for å stimulerer til levende grender
5. Arbeide aktivt med tiltak som inkluderer nyinnflyttede

Arbeid og kompetanse

Arbeid er en sentral del av livet for de fleste, og en viktig faktor for å leve et godt liv. Det gir en inntekt å leve av og man blir en del av et fellesskap. Det gir utfordringer og muligheter for å utvikle seg selv både faglig, sosialt og personlig. Arbeidsplassen kan være et sted å utvikle egne talenter og mestring gir økt selvfølelse med alle de positive ringvirkningene det har for eget og andres liv. Å stå uønsket utenfor arbeidslivet har tilsvarende negative konsekvenser og kan på sikt føre til ensomhet, økonomiske vansker, fysiske og psykiske helseplager.

For samfunnet er det også av stor betydning å ha et fungerende arbeidsmarked med tilstrekkelig antall arbeidsplasser, tilgang på kompetanse, og et innovativt og bærekraftig næringsliv. For Grue er dette en forutsetning for å kunne være en *livskraftig og levende* kommune.

Attraktivt og variert nærings- og arbeidsliv

Grue peker seg ut med et sterkt næringsliv innen landbruk, industri og turisme. I tillegg har kommunen også flere sterke salgsbedrifter som har utviklet seg de siste tiårene.

Med ønske om å skape et attraktivt og variert nærings- og arbeidsliv ligger det mange muligheter i disse næringsveiene. Det finnes også næringstomter inntil eksisterende industri som gir mulighet for eventuell ekspansjon og utvikling av eksisterende bedrifter eller innovasjon og nyetableringer. En bevissthet for hvilke arbeidsplasser som tiltrekker unge mennesker med høyere kompetanse er også nødvendig.

Grue kommune vil arbeide aktivt med å delta i ulike fora for næringslivet, legge til rette for nyetableringer og samarbeide med Kongsvingerregionen om å synliggjøre og markedsføre mulighetene som finnes her i *Norges grønne hjerte*.

Næringsplan for Grue kommune er under revidering våren 2020. Her vedtas næringsstrategier med mål om å øke attraktiviteten for næringsutvikling og nyetableringer.

Næringsutvikling og verdiskaping basert på kommunens ressurser

Kommunen eier egen råvarebase i form av skog og en industripark med næringsbygg og næringstomter, samt aksjer i Grue Næringselskap AS. Dette gir gode muligheter for å drive næringsutvikling basert på kommunens egne ressurser. Med høy grad av politisk vilje og rask og effektiv saksbehandling er Grue kommune også et godt valg for private næringsutviklere.

I dagens samfunn og særlig blant yngre generasjoner ser vi en trend med økt interesse for kortreist mat og ren matproduksjon. Her ligger det muligheter for et nyskapende og innovativt landbruk som kan bidra til nye arbeidsplasser og nye innbyggere i kommunen. Dette forutsetter tiltak som stimulerer en slik næringsutvikling.

Skogsnæringen står sterkt i Grue og er viktig for verdiskapingen i kommunen. Et aktivt og lønnsomt skogbruk og en konkurransedyktig skogindustri har betydning for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling. Tre er et fornybart og klimavennlig råstoff som stadig blir mer etterspurt, og med våre ressurser har vi mulighet til å bidra til at trevirke kan erstatte mer klimaskadelige materialer.

Det skal legges rette for en bærekraftig ressursforvaltning, samtidig som det tas hensyn til at skogen også er leveområde for planter og dyr, rekreasjonsområder for folk, og arena for jakt og fiske. Ungskogpleie har vært et satsingsområde i mange år og skal fortsatt bidra til økt produksjon i skogen, økt opptak av CO₂ og større binding av karbon.

Med natur omkring oss på alle kanter og under to timers reiseveg fra Osloområdet, ligger det et stort ubrukt potensial i naturturisme. En slik satsing krever imidlertid at tilbudene «pakkes» i turer og opplevelser som etterspørres. Sammen med et stort tilfang på kulturhistorier og kulturminner, både i Glommadalføre og på Finnskogen kan dette gi god næringsutvikling i framtida.

Tilrettelegging for og markedsføring av arbeidsplasser

Som stor landbrukskommune er det viktig å legge til rette for et nyskapende og innovativt landbruk. For å tiltrekke oss yngre innbyggere er det viktig å bruke mulighetene og legge til rette for nyskapning av arbeidsplasser i landbruksbasert og grønne næringer. Et nyskapende og innovativt landbruk er helt avgjørende for å stimulere til at unge gårdbrukere ønsker å ta over og flytte tilbake/flytte til Grue og ta over landbrukseiendommer, og om mulig bidra til å skape nye arbeidsplasser.

Ved rekruttering av arbeidstakere til ledige stillinger vil et tettere samarbeid med næringslivet være formålstjenelig. Skal vi tiltrekke oss arbeidstakere som også kan tenkes å flytte hit, er det en stor fordel å ha jobber til begge to – dersom det er et par, eller en familie.

En felles plattform for markedsføring av ledige stillinger i Kongsvingerregionen bør benyttes av kommunene og næringslivet som en standard og bli en naturlige søkeportal de som søker etter stillinger i Grue og Kongsvingerregionen.

For å holde på unge arbeidstakere bør det tilrettelegges for å øke antall lærlingplasser, både i privat og offentlig sektor.

Transporttilbud for pendlere

Grue har et stort antall personer som daglig pendler ut av og inn i kommunen i forbindelse med arbeid. I ett miljøperspektiv vil kollektiv transport være å foretrekke fremfor privat biltrafikk. Dagens busstilbud foregår på dag-/kveldstid og er begrenset til Rv 20 gjennom Kirkenær. På kveldstid går siste buss fra Kongsvinger til Kirkenær kl. 21. Gjeldende busstilbud gir derfor reduserte muligheter til å benytte kollektiv transport ved arbeidssted utenfor kommunen.

For å øke tilgang til kollektiv transport kan tilrettelegging for parkering i Kirkenær sentrum, en pendlerparkering, være hensiktsmessig for de som ikke bor langs busslinja.

Arbeidsmarkedet ved Gardemoen er i stor vekst og er det arbeidsmarkedet med flest jobbmuligheter i regionen pr i dag. Dagens kollektiv transport til Gardemoen går via Lillestrøm og er derfor ikke egnet for pendlere.

Mer kunnskap om pendlernes behov og muligheter for å benytte kollektivtransport er nødvendig for å tilrettelegge bedre for denne gruppen. En slik eventuell kunnskapsinnhenting vil det være hensiktsmessig å gjennomføre sammen med andre kommuner i regionen.

For å bidra til økt bruk av el-bil er det behov for tilbud om ladestasjoner, noe som er svært begrenset i dag.

Bedring av skoleresultater med særlig fokus på gutter

Grue barne- og ungdomsskole (GBUS) har som mål å sikre alle elevene ved skolen et trygt og godt læringsmiljø og legge til rette for et høyest mulig læringsutbytte for alle. For å nå dette deltar skolen aktivt i profesjonelle læringsfelleskap og i regionalt samarbeid. Dette innbefatter kartlegging, forskning og erfaringer om effektive metoder for god læring.

Grunnskolepoeng er en sterk indikator for elevenes videre skolegang og mulighet til å mestre livet. Grunnskolepoengene for avgangsklassene ved GBUS har generelt vært lavere enn landsgjennomsnittet og guttene har vesentlig lavere gjennomsnitt enn jentene.

For kommunen er det derfor viktig å legge til rette for størst mulig læringsutbytte og vil sette inn tiltak som støtter alle elever og som samtidig løfter guttene spesielt.

Dette handler om blant annet bruk av digitale verktøy i undervisningen som gir rom for individuell tilpasning, men først og fremst etablering av en helhetlig og inkluderende skolekultur. Et arbeid for å bedre guttenes skoleresultater kan handle om å legge vekt på praksis i fagene og et nært samarbeid med lokalsamfunnet, blant annet med et godt tilbud av praksisplasser og arbeidslivserfaring.

Kompetanseutvikling

For vår kommune og region er det viktig at lokale utdanningsinstitusjoner består. Det er derfor viktig at kommunen støttet opp under lokale utdanningsinstitusjoner som tilbyr utdanning og opplæring innenfor de tjenestene kommunen tilbyr og bidrar til utvikling av nye tilbud. Dette innebærer at Grue kommune må samhandle og være i interaksjon med utdanningsinstitusjonene.

De videregående skolene tilbyr studiespesialisering og yrkes-/ fagbrevutdanning, Glåmdal Interkommunale Voksenopplæring tilbyr grunnskoleopplæring og fagbrevopplæring til voksne, og Høgskolesenteret i Kongsvinger tilbyr høgskoleutdanning, etter- og videreutdanning, samt kurs.

I mange år er det arbeidet med muligheten for å starte fagskole i regionen, noe som er fortsatt like aktuelt. Fagskoleutdanning legger sterk vekt på tette bånd til arbeidslivet, og kalles "arbeidslivets utdanning". En utdanningsform som passer godt for kompetansebehovet i vårt arbeidsmarked.

Etttersom det er tatt et initiativ ved Høgskolestiftelsen for å etablere en fagskole i Kongsvingerregionen, relatert til teknikk og industriell produksjon, bør Grue kommune støtte opp om dette og melde inn behov på fagskolenivå, for eksempel innen velferdsteknologi.

Strategier for arbeid og kompetanse

For å utvikle Grue kommune i ønsket retning innenfor arbeid og kompetanse, velger vi følgende strategier:

1. Samarbeide aktivt med Kongsvingerregionen for å synliggjøre og promotere regionen, og delta i aktuelle næringsfora.

2. Legge til rette for næringsutvikling i kommunen og framsnakke mulighetene.
3. Samarbeide aktivt med utdanningsinstitusjoner i distriktet for å sikre god rekruttering og riktig kompetanse.
4. Arbeide for et bedre kollektivtilbud igjennom, inn og ut av kommunen og for kommunens grender. Kartlegge behov hos pendlende for et effektivt transporttilbud.
5. Søtte opp og bidra til etablering av fagskole i Kongsvingerregionen ved Høgskolestiftelsen.
6. Arbeide aktivt og målrettet med å bedre resultatene for elever i grunnskolen, med særlig fokus på guttene. I dette ligger økt samarbeidet med lokale aktører for å gi elevene praktiske og relevante tilnærminger til fagene, øke den digitale kompetansen med tanke på tilpasninger og individuell læring, fokus på tidlig innsats i barnehage og skole, samt tettere samarbeid mellom barnehage og skole.
7. Stimulere til et nyskapende og innovativt landbruk. Dette forutsetter tilgang på veilederkompetanse innen slik næringsutvikling ved nytilsetninger, f.eks. kan grønnsaksproduksjon være en strategi som møter trender i befolkningen og øker antall arbeidsplasser innen denne næringen.
8. Etablere et kommunalt næringsfond som oppfyller fylkeskommunens krav.

Innovasjon og endring

Verden er i kontinuerlig og stadig raskere endring, noe som krever et utviklingsfokus både i kommunen som organisasjon og som samfunn. Samtidig søkes det og er behov for stabilitet. For å håndtere denne kompleksiteten handler det om å være bevisst i innovasjons- og endringsarbeidet, og ikke forkaste eller glemme eget «gull» til fordel for trender og plutselige innskytelser.

For oss handler det om at endrings- og innovasjonsarbeidet som skal skje nå og i fremtiden er en naturlig forlengelse av og konsekvens av fortiden, det være seg de naturlige forutsetningene som finnes eller forbindelse til kulturhistorien.

Vi skal gjøre det bedre i morgen basert på hva vi er gode på i dag, og for å finne nye svar på gamle idéer og utfordringer kreves det rom for improvisasjon og nyskaping.

Å sette fokus på *innovasjon og endring* i revidert samfunnsdel mener vi er svært viktig for å sikre framtidig bærekraft i kommunen.

Digitalisering

Digitalisering handler blant annet om å effektivisere arbeidsoppgaver og arbeide smartere for å få gjort mer med mindre ressurser. Krav til kommunale tjenester når det gjelder kvalitet, omfang og økonomisk effektivitet er økende og forutsetter økt bruk av moderne teknologi og digitaliseringsmulighet i de kommende årene.

Statens [Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2025](#) er overliggende for kommunens digitale utvikling og krever administrativ og politisk styring og innsats.

Økt digitalisering skal bidra til effektivisering av arbeidsoppgaver, nye tilbud til innbyggere og revurdering av tjenesteprosess og utføringsformat. Digitaliseringsløsningene skal bygges på en plattform som bidrar til bedring på flere områder samtidig. Det skal legges til rette for effektive IT-løsninger for samhandling internt i kommunen, og mellom innbyggerne og det offentlige.

En digitaliseringsorientert fremtid forutsetter en endringskultur integrert på alle nivåer, samt effektiv kommunikasjon mellom systemer og ansatte i form av opplæring og en sterk ledelse som oppfordrer til innovasjon og nytenkning.

Økt digitalisering forutsetter også bredbåndstilgang for alle i kommunen og økt digital kompetanse for kommunens ansatte og innbyggere

Velferdsteknologi

Det er et økende gap mellom behov og ressurstilgang i fremtidens helse- og omsorgstjenester. Et tiltak for å håndtere disse utfordringene vil være økt bruk av velferdsteknologiske løsninger. Dette krever en plan hvor alle involverte aktører og behov er hensyntatt.

Innføring av teknologi vil medføre nye oppgaver og det blir behov for endringer i dagens arbeidsprosesser. Det vil handle om omstilling fra passiv hjelp til en mer aktiv mestring for brukerne.

For å lykkes med dette er den digitale kompetansen i befolkningen og blant de ansatte viktig. Manglende kompetanse kan føre til at teknologien blir for krevende å bruke. Dette krever god dialog med innbyggerne.

Ny teknologi og innovative samarbeidsformer gir nye muligheter og krever samarbeid mellom ansatte, innbyggere og næringsliv. Innbyggerne er en ressurs i utviklingen av framtidens tjenester.

Historiene om bo- og arbeidskommunen Grue

Et godt omdømme for en kommune kommer når omtalen om, og opplevelsene og erfaringene fra kommunen er gode. Det forutsetter en bevissthet for å se og fremsnakke det som er bra.

Grue kommune har hatt gode erfaringer med å samarbeide med nabokommuner og næringsaktører for å markedsføre kommunen både som arbeidsplass og bosted. Arrangementer som Flytt hemmat – kampanje, Fra Hard rock til Solør og Reunion har gitt resultater.

Erfaringer fra andre regioner viser at kommuner hvor det er høy tillit og god samhandling mellom politisk og administrativ ledelse, lykkes best i markedsføring for tilflytting og næringsetablering i egen kommune. Dette blir vi stadig bedre på i vår kommune.

Vi skal synliggjøre kommunens fortrinn og muligheter og for å utvikle dette videre er det behov for mer kompetanse på markedsføring og kommunikasjon.

Vi skal jobbe for et livslangt entreprenørskap

Grue og regionene trenger jobbskapere i framtida. Det er derfor viktig å utvikle enkeltmennesket, særlig barn og ungdom, til å bli innovatører og arbeidsskapere. Entreprenørskap innebærer kompetanse og interesse for nyskaping, omstilling, foretaksomhet og etablering, og handler om å skape helt nytt eller å tenke omstilling. Entreprenørskap er å se muligheter i de lokale ressursene som grunnlag for verdiskaping. Vi heier på entreprenørene!

Entreprenører og innovatører trenger rom og muligheter for å skape, og at det er en kultur for nyskaping. Et viktig tiltak vil være å etablere arenaer og møteplasser for innovasjon og endring, der kreative krefter innen politisk virksomhet, næringsliv, offentlig virksomheter, frivillige organisasjoner, og ungdom møtes.

Grue kommune skal være best i landet i arbeid med entreprenørskap blant barn og ungdom og vi vil gi barn og unge i Grue tro på egne skapende evner og krefter, til å se og utvikle lokale ressurser som grunnlag for arbeidsplasser og til å bygge opp entreprenørskap, nyskaping og etablering.

Dette skal skje gjennom:

- Partnerskapsavtaler mellom skole og næringsliv
- Elevbedrifter
- God kjennskap til egen kommune – barnehage og skole
- Oppfinner- teknologi- og designmessa
- Kulturskolens arbeid med entreprenørskap
- Plan for entreprenørskapsarbeidet i skole og barnehage i Grue
- Entreprenørlab for oppfordring til utvikling av dagens næringsliv.

Vi velger klima- og miljøvennlige løsninger

Grue kommune har en **Energi- og klimaplan** vedtatt i 2009 som beskriver tiltak innen landbrukssektoren, stasjonær energibruk, fornybar energiproduksjon, transportsektoren, karbonbinding og kvotehandling.

Kongsvingerregionen har Regional Miljø- og klimastrategi 2018-2030 hvor målet er at kommuneorganisasjonene skal være klimanøytrale i 2025. Kongsvingerregionen (sivilsamfunn og næringsliv) skal være klimanøytrale i 2030. De overordnede strategiene er:

1. Kongsvingerregionen skal bidra til miljøvennlig infrastruktur, transport og logistikk på veien av Norge og Europa
2. Kongsvingerregionen skal bidra til grønn vekst i næringslivet gjennom bruk av høyskolestiftelsen og økt kompetanse, og verdiskapning basert på økt bruk av lokale ressurser
3. Kongsvingerregionen skal bidra til å ha en by- og tettstedsutvikling som er inkluderende, trygg, robust og bærekraftig
4. Kongsvingerregionen skal være et trygt sted i forhold til klimaendringer

Strategiene skal gi et grunnlag for hvordan regionen kan fokusere på omstillingen til en mer bærekraftig og grønn vekst. Et resultat av omstillingen vil være reduserte klimagassutslipp.

Sammen med de FN's 17 bærekraftmålene, skal dette være grunnlaget for våre tiltak i samfunns- og arealplanleggingen.

Formålet er å bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Klimatilpasning og utslippsreduksjoner må sees i sammenheng der det er relevant.

Det er gjennomført mange gode energi- og klimatiltak i kommunen i de siste 10 årene, spesielt innen kommunens egne bygg. Det er investert i program for energiledelse og oppfølging av energibruken (ENTRO). Grue kommune ligger høyt på andel bruk av fjernvarme til oppvarming av kommunale bygg med i underkant av 70 %. Alle oljeanlegg er faset ut. Innen landbruk har kommunen gjennomført prosjektet Landbruket som leverandør av grønn energi, som innebærer etablering av gårdsvarmeanlegg basert på fornybar energi og skogkulturaktivitet.

I framtida skal det kommunens styringsverktøy bidra til å fremme miljøvennlige løsninger:

- Klima og miljø skal henyntas i all kommunal virksomhet (arealbruk, transport, boligbygging, infrastruktur, landbruk, industri, tjenesteproduksjon mv.). Ved aktiv planlegging skal det velges bærekraftige løsninger; miljøvennlige og klimatilpassede.
- Ved nyttilsetninger i planstillinger, legge vekt på kompetanse innen bærekraft og miljø.
- Ta hensyn til miljø- og klimavennlige løsninger i alt planarbeid.
- Begrense transport behov
- Bygge ut fiber og nettbaserte løsninger.

Strategier for innovasjon og endring

1. Vi skal bygge ut gode nettløsninger i hele kommunen.
2. Vi skal skape en kultur og tilrettelegge areaner og møteplasser for innovasjon og kreativ samskaping.
3. Vi skal heve kompetansen innen markedsføring og kommunikasjon for å framsnakke kommunen og regionen
4. Vi skal tenke globalt og handle lokalt
5. Vi skal utvikle en endringskultur som tar i bruk og samspiller med den teknologiske utviklingen.

Kommunale tjenester

Det politiske nivået i kommunen er organisert etter formannskapsmodellen. Administrasjonen er organisert med to nivåer; kommunaldirektør og enhetsledere. Det er stor grad av delegering av myndighet til de tjenesteproduserende enhetene. Kommunikasjonen mellom politisk og administrativt nivå går gjennom ordfører og rådmann. Det er administrasjonen som forbereder saker til politisk behandling. Kommunens verdier er REAL, som står for Raushet – Engasjement – Anerkjennelse – Likeverd. Innbyggere og tjenestemottakere skal oppleve at kommunens verdier viser seg i arbeid og tjenesteutøvelse hvor Grue kommune opptre, uavhengig av hvem de er i dialog med.

Den menneskelige ressursen er helt avgjørende for å kunne yte lovpålagte tjenester og utvikle samfunnet i ønsket retning. Kommunens arbeidsgiverstrategi er en felles referanseramme for folkevalgte, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte. Den er et viktig verktøy i den helhetlige, overordnede utviklingen av organisasjonen og Gruesamfunnet.

Kommunens framtidige driftsformer

Det pågår en gjennomgang av administrativ organisasjonsstruktur i kommunen for å tilpasse organisasjonen til nye behov og rammevilkår. Endringene skal realiseres høsten 2020. Det pågår også dialog med andre kommuner i regionen om interkommunalt samarbeid og samordning av tjenester. Dialogen pågår i lys av økte krav til kommunale tjenester og føringer fra sentrale myndigheter. Dialogen skal ende opp i en vurdering av hvilke tjenester som skal tilbys i egen regi og hva som bør tilbys gjennom et interkommunalt samarbeid med hensyn til kvalitet, tilgjengelighet og kostnad.

Det regionale samarbeidet er viktig for utviklingen av tjenesteproduksjonen i distriktet, og påvirker kommunens strategi for samarbeid med nabokommunene. Det er nødvendig å utvikle tiltak som er økonomibesparende, som skaper fagmiljøer store nok til å være attraktive og som produserer moderne og attraktive tjenester. Innenfor noen områder kan en finne interkommunale løsninger, men også tett nettverksbygging kan øke mulighetene for faglig ajourhold.

Grue kommune har gjennomført et stort arbeid for å implementere nytt kvalitetssystem i kommuneorganisasjonen. Kvalitetsarbeid er et kontinuerlig arbeid som skal pågå i alle enheter og på alle nivåer i organisasjonen for å sikre regeletterlevelse, gode tjenester og et godt arbeidsmiljø.

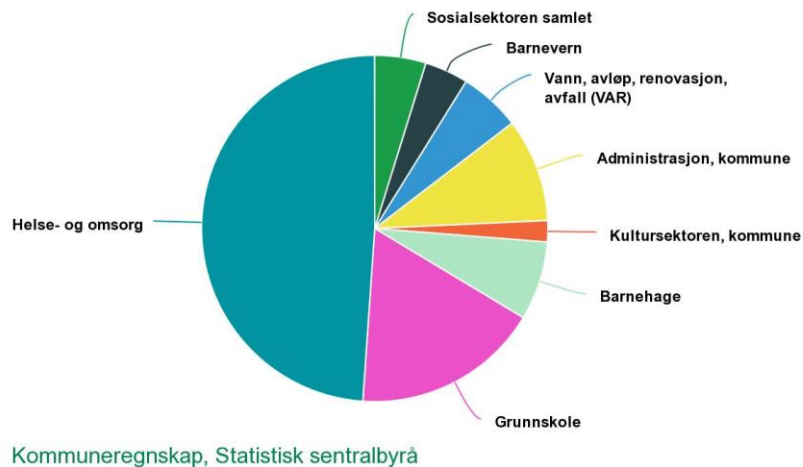
Kommuneøkonomi

Kommunen arbeider kontinuerlig med omstillinger for å sikre en økonomi i balanse. Det er fortsatt utfordringer i forhold til langsiktig høy gjeld, negativ befolkningsutvikling, og reduserte overføringer og inntekter om følge av dette. Disse endringene vil kreve omstillinger i årene framover.

For å sikre økonomisk handlingsfrihet er det anbefalt å ha et netto driftsresultat på 1,75 %. Det er i gjeldende økonomiplan innarbeidet et driftsresultat på 1,75 %.

Fordeling av utgifter mellom utvalgte områder i Grue kommunes regnskap 2019.

Utgifter etter utvalgte områder. 2019

Kommunen er en god arbeidsgiver og leverer kvalitet i tjenestene

Det er mange forhold som påvirker den kommunale tjenesteproduksjon i årene fremover; endrede levekår, økte krav til tjenestetilbud, nasjonale politiske prioriteringer og globalisering. Kommunesektoren står foran betydelige utfordringer på grunn av mangel på kompetent arbeidskraft, spesielt innenfor helse- og omsorgssektoren. Ny teknologi og økte forventninger krever ny kompetanse, men gir også muligheter for bedret kvalitet på tjenestetilbudene.

De økonomiske utfordringene forutsetter at kommunen har ansatte med kompetanse som evner å se de komplekse sammenhengene og ivaretar ansvaret for stadig tilpasning til rammevilkårene. Utvikling av kommunale tjenester forutsetter at god og rett kompetanse er på plass til enhver tid. Det er også av betydning at det er kultur for å dele og nyte godt av hverandres kunnskaper. Å motivere til helhetstenkning og stimulere ansattes nysgjerrighet og kreativitet vil være bidrag til nødvendig endring.

Grue kommune har vedtatt en arbeidsgiverstrategi hvor kompetanse er et eget fokusområde. Målet er: «*Besitte kompetanse i tråd med langsiktige mål og nasjonale satsninger.*»

For at Grue kommune skal være en god arbeidsgiver og levere kvalitet i tjenestene må det være tydelige mål, og det må være tydelig for arbeidstakerne hvordan målene skal nås. Dette gjelder blant annet arbeidsgiverpolitikk og kompetanse og skal oppnås ved:

- Læring og utvikling er satt i system gjennom kompetanseutviklingsplanen.
- Aktivt samarbeid med videregående skoler, høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner
- Bevisst rekruttering av nye medarbeidere med høyere kompetanse.

Grue kommunes strategiske kompetanseutviklingsplan er et viktig verktøy for å nå målet.

Kompetanseutviklingsplanen utvikles i tråd med endringer i samfunnet som gjør at kompetansebehovet blir endret.

Grue kommune vil ha en aktiv rolle for å påvirke samfunnsutviklingen, både regionalt og nasjonalt. Kommunen har også et ansvar for å ivareta og formidle lokale tradisjoner og lokal kultur.

Frivillighet

er et viktig supplement til offentlige tjenester og bidrar til å skape identitet, stedsfølelse, samhold og fellesskap i lokalsamfunnet. Drivkraften bak frivillig innsats er ofte lyst og vilje til å drive en meningsfylt aktivitet sammen med andre. Det er derfor viktig å finne gode tiltak som bidrar til å skape og opprettholde engasjementet. Likeledes er godt samarbeid og god dialog med kommunenes innbyggere og næringsliv avgjørende for å videreutvikle Gruesamfunnet.

Kulturskolen i Grue

Opplæringslovens § 13 – 6 legger til grunn at «Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.»

Grue kommune gir et kulturskoletilbud til alle barn fra 6 år med opplæring innenfor instrument og sang, samt dans og kunsthåndverk. Kulturskolen er et lovpålagt tilbud men også et veldig viktig tiltak i barns liv for å kunne mestre og utvikle seg, jf FNs konvensjon om barnets rettigheter, artikkel 31.

Grue kulturskole – lokal læreplan

Grue kulturskole, Postboks 94, 2261 Kirkener
Telefon: 62942125, e-post: kulturskolen@grue.kommune.no, www.gruekulturskole.no
Besøksadresse: Grue barne- og ungdomsskole, Solørvegen 985, 2260 Kirkener

Rammeplan for Kulturskoler

Rammeplanen *Mangfold og ferdypning* ble vedtatt på Norsk kulturskoleråds landsmøte i 2014, og skal bidra til økt kvalitet i landets kulturskoler gjennom tydeliggjøring av kulturskolen som ett skoleslag. Rammeplanen opererer med de tre programmene *bredde, kjerne og ferdypning*. Kulturskolen er en skole for livslang læring, med opplæringstilbud innenfor ulike kulturuttrykk. Alle skal oppleve at skolen tar utgangspunkt i den enkeltes behov og forutsetninger, uavhengig av bakgrunn. Kulturskolen er en kulturell møteplass for elever, foresatte, pedagoger og andre profesjonelle utøvere, og samarbeider med andre aktører innenfor skoleverket og kulturlivet.

«Rammeplanen realiserer seg ikke selv. Den har ingen magisk kraft. Den realiseres bare ved at lærere som gruppe og enkeltpersoner handler.» (Veiledning for lokalt rammeplanarbeid, Norsk kulturskoleråd 2015)

Interkommunale selskaper

Kommunen er medeier i flere interkommunale selskaper og tilbyr kommunale tjenester gjennom disse. Det er vedtatt en Eiermelding som viser hvordan kommunen ønsker å utøve sitt eierskap. Eiermeldingen danner grunnlaget for en bevisst og prinsipiell eierskapspolitikk hvor kommunens

eierskap og samfunnsansvar er synliggjort. Målet er en aktiv politisk styring av eierinteressene i selskapene. Eiermeldingen evalueres annet hvert år.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen er pålagt ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og jobber systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

Plikten omfatter kommunen som myndighet innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører.

Økt sårbarhet gjør det nødvendig å ha et vedvarende fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, fordi endringer i samfunnet og trusselbildet skjer i stadig raskere tempo. Noen av de mest sentrale utviklingstrekk og utfordringer er:

- klimaendringer, med brå og voldsomme værtyper – som gir ras, flom m.m.
- økt kompleksitet og teknologiavhengighet – med sårbare systemer for strøm- og energiforsyning, informasjons- og kommunikasjonssystemer.
- økt mobilitet og lengre feriereiser – med smittefare og miljøutfordringer.
- økt trafikk i det moderne samfunn – med flere og alvorligere ulykker.
- hyppigere hendelser med uforutsigbare menneskelige handlinger – terror og skoleskyting.

Glomma renner gjennom Grue kommune og utgjør en risiko for flomfare som krever spesielt beredskap. Flomverkene (26 km) ble forsterket i 1995 og er beregnet å ha en høyde holdbar for "200-års flommen". Det er laget egen beredskapsplan for flom, i tillegg har kommunen tilsvarende oppdaterte planer for kriseledelse, helsemessig og sosial beredskap, smittevernsplan m.fl.. Grue kommune har ajourført sin risiko- og sårbarhetsanalyse i forbindelse med kommuneplanarbeidet.

Grue har også store sammenhengende skogområder, jernbane, RV2 og stort industriområde som krever et systematisk og målrettet samfunnssikkerhet og beredskapsarbeid, både faglig, mannskapsmessig og økonomisk.

Langsiktig arealstrategi

Samfunnsdelens arealstrategi skal bidra til å sikre god sammenheng mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Kommunens ambisjon er å drive en bærekraftig arealforvaltning og å bevare natur- og miljøverdiene i kommunen.

Nasjonale føringer legger opp til at boliger, arbeidsplasser og tjenestetilbud skal lokaliseres i tettsteder for å styrke mulighet for å benytte kollektivtilbud og gang- og sykkelveier i det daglige behovet for å bevege seg mellom hjem, jobb og tjenester. Dette gir en gevinst for miljø/ klima og det kan styrke sosiale relasjoner ved mer nærhet til andre samt service- og kulturtilbud/ møteplasser.

Det er viktig at det legges til rette for ny boligbygging på steder som ikke er flomutsatt og at man tar hensyn til jordvern, eksisterende primærnæringer, klimautslipp og det grønne skifte ved fremtidig boligbygging i kommunen.

Økt bevissthet om hvordan politikk som føres når det gjelder fradeling og oppsplitting av landbrukseiendommer er også nødvendig med tanke på ønsket tilflytting /befolknings-utvikling i kommunen.

Grue kommune velger følgende strategier for sin arealforvaltning:

- Benytte arealene aktivt til å skape ny næring og bosetting
- Bevare verdifulle områder, sjø og vassdragsnære arealer og friluftsområder med en restriktiv utbyggingspolitikk, herunder 100-metersgrensen til vassdrag.
- Forvalte og utvikle kulturlandskap, skog, og vassdrag slik at det biologiske mangfoldet ivaretas
- Sikre god kollektivdekning mellom boligområder og tjenestetilbud
- Planlegge slik at ny bebyggelse fortrinnsvis konsentreres i eksisterende tettsteder med kort avstand til sentrum og sentrale funksjoner
- Invitere barn og unge til å delta i utformingen av langsiktig arealstrategi
- Sette av tilstrekkelig med arealer til ute -, oppholds- og lekeaktiviteter for barn og unge
- Ha fokus på folkehelse i arealplanleggingen
- Vektlegge universell utforming i all planlegging

Bærekraftig utvikling har et langsiktig perspektiv der hovedmålet er ”å sikre behovene til dagens generasjon uten å sette fremtidige generasjoner i fare”. Grue kommune skal søke å forene ønsket om å bevare natur- og miljøverdiene med behovet for bruk og utbygging til gagn for den enkelte og samfunnet. Dette krever en helhetlig utvikling hvor det skal tas mange hensyn og langsiktige valg, bl.a. i forhold til samfunnsøkonomisk ressursutnyttelse, miljø, vernebehov, trygghet, transport, helse og regional utvikling. Det overordnede målet i den vedtatte Klima- og energiplanen er at kommunen skal ha en bærekraftig utvikling og arbeide for å redusere klimautslippene vesentlig. Dette innebærer at kommunen skal arbeide aktivt for å redusere klimautslippene og bedre miljøet. Alle kommunens virksomheter skal ta hensyn til klimautfordringene i planlegging og utførelse av sine oppgaver.

Grue kommunes største utfordring er å opprettholde og øke befolkningstallet samt skape nye og flere arbeidsplasser. For å kunne nå disse målene er det viktig at kommunen presenterer attraktive bolig-, fritids- og næringsarealer.

Arealforvaltning

I arealforvaltningen skal det legges særlig vekt på god samordning av planlegging av utbyggingsmønsteret og transportsystemet. Dette for å ivareta behovet for en mest mulig effektiv, trygg og miljøvennlig transport, og for å begrense transportbehovet. Herunder bør det planlegges ut fra å finne løsninger som gir korte avstander til daglige gjøremål, effektiv samordning mellom ulike transportmåter og effektiv offentlig tjenesteyting. Dette taler for at kommunen bør legge vekt på å tilrettelegge for vekst i kommunesenteret.

I planleggingen er det et mål å i størst mulig grad unngå omdisponering av store, sammenhengende arealer med dyrket eller dyrkbar mark av høy kvalitet. Det skal unngås nedbygging av vernede områder, andre særlig verdifulle naturområder inkludert særlig verdifulle kulturlandskap, sjø og vassdragsnære arealer, friluftsområder, områder som er spesielt verdifulle for vilt og planter, verdifulle kulturmiljøer og kulturminner. Bygging innenfor 100- metersgrensen til vassdrag skal bare

skje unntaksvis, og skal være særs godt begrunnet eller hjemlet i reguleringsplan. I tilfeller hvor vesentlige samfunnsmessige interesser tilsier det, kan utbyggingshensyn tillegges større vekt enn vern.

En bør søke å samle naturinngrepene mest mulig ved å konsentrere utbyggingen i allerede utbygde områder. Dette vil øke tilgjengeligheten til områdene og redusere transportbehovet. Det bør tilstrebes klare grenser mellom bebygde områder og landbruks-, natur og friluftsområder.

Spredt boligbygging fører til mer transport og økte kostnader både til skoleskyss, arbeidsveg, eldreomsorg og teknisk infrastruktur. For å opprettholde levende bygder kan det tillates noe spredt utbygging dersom en slik utbygging er tilknyttet infrastruktur og annen bebyggelse, og ikke kommer i konflikt med viktige verneinteresser.

For å møte miljøutfordringene er det ønskelig å øke den kollektive transportandelen. Sykkel som transportform skal tillegges vekt der det ligger til rette for det. Universell utforming skal tillegges vekt i planleggingen.

Stedsutvikling

Målene for arbeid med stedsutvikling er at dette skal styrke livskvalitet og trivsel for innbyggerne i kommunen. Det skal opprettholde eksisterende tettstedsstruktur og ta vare på lokal arkitektur og byggeskikk.

For å oppnå dette skal det tilrettelegges for fleksibel arealbruk og fortetting som gir liv til sentrum i både Kirkenær og grendene. Det skal være en bevisst arealdisponering i grendesentrene. "Visuell veileder for Kirkenær sentrum" skal ligge til grunn for planlegging i sentrum.

Befolkningen i Grue kommune fordeler seg i 5 grender og kommunesenteret Kirkenær. For å styrke Kirkenær som kommunesenter og samtidig bevare levende grender må vi gjøre bevisste valg i forhold til utviklingsretning. Det skal utarbeides en plan for fremtidig utvikling av Kirkenær og grendene.

Det er tidligere utarbeidet stedsanalyse og visuell veileder for Kirkenær samt en byggeskikkveileder for Grue. Dette materialet skal brukes for å styre den langsiktige utviklingen i ønsket retning. Det skal legges opp til sterkere styring med byggeskikken, særlig i sentrumsbebyggelse og i forbindelse med gårdstun. Bebyggelse for næringsutvikling i landbruket skal styres innenfor den bygningsmessige rammen som område- og tunkarakter setter. Historisk bebyggelse skal vurderes i forhold til vern.

Spredt boligbygging er et virkemiddel for å opprettholde bygdestrukturen og befolkningen i deler av kommunen. Mange av Grues innbyggere er opptatt av tilhørighet og ønsker å bosette seg i bygdene de kommer fra, med god tilgang til natur- og friluftsområder. Ved å tillate spredt boligbygging gir planen større valgmuligheter i forhold til bomiljø og bokvaliteter.

Kommunesenteret Kirkenær og grendene skal videreutvikles med en klar avgrensning av tettstedet, dominert av tett/lav bebyggelse og grøntområder. Det skal bygges videre på eksisterende steds karakter.

Kirkenær

Kirkenær skal ha et livskraftig sentrum med en blanding av boliger, handel, offentlige tjenester og kulturtilbud. Deler av sentrum kan ha høy arealutnyttelse. Handelsfunksjoner skal fortrinnsvis

lokaliseres i handlegata og tilliggende sidegater. For å ha et levende og hyggelig handelsområde, skal bebyggelse med næringsarealer i 1 etasje henvende seg til gata. Det er også viktig at sentrum har gode møteplasser og parkområder tilrettelagt for lek og opphold for forskjellige aldersgrupper.

Når det gjelder boliger i sentrum, er det naturlig å beholde eksisterende bostruktur med leiligheter i forretningenes 2. etasje, og i tillegg satse på nye leilighetsbygg. Leilighetsbygg må gis en utforming og volum som passer til ønsket steds karakter og byggeskikk. Boligområdene i utkanten av handelssentrum i Kirkenær er preget av eneboliger, noe som er ønskelig å videreføre.

Kirkenær er godt etablert som kollektivknutepunkt, men det savnes bedre tilrettelegging for pendlerparkering og for personer med nedsatt funksjonsevne.

Grendene

I grendene må særpreget tas vare på, og det må spesielt stimuleres til å bygge nye boliger. Ny utbygging skal konsentreres til de etablerte grendesentrene for å styrke disse. Der det er ledige arealer i sentrum, bør det satses på fortetting framfor å starte utbygging av nye områder. Det bør fortsatt tilrettelegges for en blanding av næring og bolig i grendesentrene.

Svullrya har flere offentlige funksjoner og andre tilbud enn de andre grendene. Kommunen vil bidra til å opprettholde dette. Det er dessverre erfaring med at mange bruker bolig som fritidsbolig, noe som på sikt kan medføre at Svullrya mister sitt levende preg. For å motvirke dette bør det diskuteres å innføre boplikt i hele eller deler av området.

Boligbygging

Det er et mål å tilrettelegge for en attraktiv boligstruktur og attraktive boområder. Tilbudene som finnes av tomter, boliger og bomiljø må også gjøres kjent og markedsføres.

Det legges til rette for boligbygging i tråd med kommunens boligpolitiske plan, herunder et ønske om noe spredt boligbygging.

Tabellene nedenfor viser antallet boliger i Grue i 2020:

Totalt i Grue:

Type bygg	Antall
Enebolig	1707
Enebolig m/ hybel/sokkelleilighe	19
Våningshus	799
Tomannsboliger	71
Rekke-, kjedehus, «blokk»ol	57
Bo- og servicesenter	4
Annen bygning for bofellesskap	2
Boligbrakker	2
Annen bolig	7
Fritidsbygg	777

På Kirkenær

Type bygg	Antall
Enebolig	430
Enebolig m/ hybel/sokkelleilighe	5
Våningshus	40
Tomannsboliger	43
Rekke-, kjedehus, «blokk»ol	50
Bo- og servicesenter	3
Annen bygning for bofellesskap	2
Boligbrakker	0
Annen bolig	4

På Svullrya

Type bygg	Antall
Enebolig	110
Enebolig m/ hybel/sokkelleilighe	0
Våningshus	3
Tomannsboliger	0
Rekke-, kjedehus, «blokk»ol	0
Bo- og servicesenter	1
Annen bygning for bofellesskap	0
Boligbrakker	1
Annen bolig	4

Det er ønskelig at fremtidig boligbygging primært skjer i tilknytning til sentrumsområder. For å gjøre kommunen attraktiv for nye innbyggere, bør kommunen tilby boområder med ulike kvaliteter. Kommunen vil derfor videreføre prinsippet med spredt boligbygging utenfor sentrumsområdene i enkelte områder hvor det allerede er noe bebyggelse.

Næringsutbygging

Det er et mål at den framtidens næringsstrukturen har fokus på nettverk og klyngedannelse. For å oppnå dette skal det tilrettelegges for et variert tilbud av næringsstomter og næringsarealer og markedsføring av disse. Det er også viktig å legge til rette for og stimulere til forretningsdrift (handel) i eksisterende lokaler i sentrum/grendesentrene og benytte tilgjengelig areal som strategisk verktøy for næringsutvikling.

Det er viktig å lokalisere transportkrevende og forurensende næring i nærheten av overordnet vegnett.

Grue kommune har i dag store arealer som brukes til næring og industri. Flere av områdene ligger i nærheten av sentrumsområder og boliger. For å være en attraktiv næringskommune, bør kommunen

kunne tilby næringsarealer med ulike kvaliteter og beliggenhet. Det er derfor lagt til rette for en arealreserve på ca 570 dekar. Generelt bør nye næringsområder ligge i nærheten av eksisterende næringsområder med kort avstand til offentlig veg, vann og avløp samt ha miljø- og klimavennlig energi. Det er også viktig å finne god lokalisering for ulike typer næring som kan ha gjensidig nytte av hverandre.

Næringsvirksomhet som genererer mye trafikk, støy, lukt og lukt bør lokaliseres nær overordnet vegnett og mer perifert i forhold til sentrums- og boområder. Utvidelse av industrivirksomhet må skje i tilknytning til eksisterende industri for å få utnyttet eksisterende infrastruktur. Nytt område øst for industriområde i Kirkenær, ca 110 daa, er forslått tilrettelagt for ny næringsvirksomhet. Dette område skal ha god utnyttelsesgrad til næring som ikke er sterkt forurensende eller medfører støy. Området inngår i en prosess med detaljregulering.

Annen næring kan lokaliseres innenfor/inntil sentrumsområder. For Kirkenær er det viktig at eksisterende handelsstruktur med butikker langs Solørvegen (Rv20) og Stasjonsvegen opprettholdes og styrkes.

Fritidsbebyggelse

Grue kommune er en attraktiv hyttekommune og det er et mål å øke kommunens attraktivitet som hytte – og fritidskommune. Dette innebærer en helhetlig politikk for fritidsbebyggelse som gir økt interesse for kommunens kvaliteter.

For å oppnå dette skal kommunen:

- Konsentrere fritidsbebyggelsen til allerede regulerte områder.
- Tilrettelegge for noe spredt hyttebygging innenfor gitte rammer
- Bidra til å utvikle hyttefeltene med en infrastruktur basert på fornybar energi
- Påse at infrastruktur er på plass før utbygging av fritidsboliger igangsettes
- Medvirke til samarbeid mellom utbyggere i samme område

Grue har til sammen 767 hytter/fritidsboliger (SSB 1.5.2020) Det er regulert områder for fritidsbebyggelse i Skasberget, ved Skasen, ved Rotbergsjøen og Kjerkesjøen.

Grue kommune ønsker å fremstå som en attraktiv kommune for utøvelse av friluftsliv, og ønsker økt bygging av fritidsboliger. Det har vært økning i fritidsutbygging de siste årene og kommunen ønsker derfor å legge til rette for fritidsbebyggelse både i og utenfor regulerte områder.

Områder for landbruk, natur- og friluftsliv (LNF)

Grue kommune har store områder avsatt til LNF – formål. Det er et mål å få til økt bruk av friluftsliv- og utmarksområder ved å bedre tilgjengeligheten og en bedre utnyttelse av arealene i jord- og skogbruket.

For å få til dette skal kommunen :

- Sikre beiterett og fri ferdsel for allmennheten
- Tilrettelegge for opplevelser i naturen
- Tilbakeføre ubenyttede industri- og boligarealer til landbruksarealer
- Arbeide for at mest mulig av den dyrkbare jorda skal brukes til matproduksjon

Kommunen har mange områder med forholdsvis uberørt utmark som skal tas vare på. Det skal legges til rette for at disse områdene kan brukes både til bærplukking, fiske, jakt og turgåing. Motorisert ferdsel skal unngås eller samles på begrensede områder eller til spesielle tidspunkt. Der forholdene ligger til rette for det skal det ordnes slik at også bevegelseshemmede kan bruke utmarka.

Tidligere avsatte arealer til spredt bebyggelse som ikke er brukt til formålet kan tilbakeføres til landbruksformål. Må dyrket mark tas i bruk til andre formål skal det være høy utnyttelse av arealet, og andre løsninger må være prøvd først. Det skal arbeides for bedre utnyttelse av arealene i jord- og skogbruket, og det skal stimuleres til mer lokal videreføring av landbruksprodukter.

Utbyggingsavtaler

Utbyggingsavtaler mellom kommunen og private aktører kan være et viktig verktøy for utbygging i kommunen. En avtale mellom kommunen og grunneier eller utbygger om utbygging av et område, som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan.

Gjennom en utbyggingsavtale kan kommunen som plan- og bygningsmyndighet stille betingelser til utbygger eller grunneier, som det ikke er lovhjemmel til ellers. Kommunens ytelse er ofte vedtak av plan eller byggetillatelse, mens utbygger eller grunneiers ytelse er økonomiske forpliktelser. Det må foreligge en forholdsmessighet i det som avtales. Det betyr bl.a at kostnadene som belastes utbygger eller grunneier må stå i forhold til belastningen den aktuelle utbyggingen påfører kommunen.

Utbyggingsavtaler omfatter ikke sosial infrastruktur. En utbyggingsavtale kan gjelde tiltak både innenfor og utenfor planområdets begrensning. Tiltakene kan f.eks være teknisk infrastruktur, grønstruktur, friområder, utomhusområder, kulturanlegg, krav om tiltakets utforming osv.